

Antibiootikumide kasutamise põhimõtted loomafarmides

Koostaja: Piret Kalmus, DVM, PhD

Antibiootikumid on väga vajalik ravimirühm farmiloomade tervise ja heaolu säilitamisel, sest paljud haigused on põhjustatud erinevate mikroobide poolt. Antibiootikumide kasutamise üheks tõsisemaks kõrvaltoimeks on mikroobide antibiootikumiresistentsuse tekkimine. Resistentseks muutunud mikroobid võivad üle kanduda loomadelt inimestele kas keskkonna vahendusel või otsesel kokkupuutel. Seetõttu omab farmiloomade antibiootikumiravi suurt mõju ka inimeste tervisele. Farmerite ja loomaarstide üheks ülesandeks koostöös arstidega on ära hoida resistentsete mikroobide poolt põhjustatud tervisekahjud. Eesti Maaülikooli poolt välja töötatud ravijuhiste järgimine aitab kaasa antibiootikumide mõistlikule ja vajaduspõhisele kasutamisele. Ravijuhises kirjeldatakse bakternakkuse tekitajaid, ravi põhimõtteid ning tegevusjuhiste haiguse avastamise järel.

Farmeri ja loomaarsti koostöö peab põhinema alljärgnevatel punktidel:

1. Farmerid vastutavad ohutu toidu tootmise eest.
2. Farmerid vastutavad loomade tervise ja heaolu eest oma farmides. Farmeri ja loomaarsti koostöö üheks eesmärgiks on vähendada antibiootikumiravi vajadust ning välja töötada karjatervise programmid.
3. Farmerid vastutavad oma loomade tervise ja heaolu eest ja nad peavad vähendama loomade haigestumusriski, kasutades selleks nii antibiootikume kui teisi vajalikke ravimeid.
4. Antibiootikumiravi tuleb teha nii vähe kui võimalik ja nii tihti kui vajalik. Antibiootikumiravi peab olema näidustatud ja kasutamine tõenduspõhine.
5. Antibiootikumiravi ei asenda halbadest pidamis- ja söötmistingimustest või töökorraldusest tingitud puudusi. Antibiootikumiravi on üks võtte, mida kasutatakse ainult bakternakkuste ravis. Antibiootikume ei tohi kasutada haiguste ennetamiseks, tervetel loomadel.
6. Farmides peavad olema kasutusel rutiinsed, loomaarstide poolt välja töötatud karjatervise ja haiguste kontrolli programmid. Selle alla kuuluvad ka farmi bioturvalisuse võtted, vaksineerimise ja parasiiditõrje programmid.
7. Antibiootikume tohib välja kirjutada ja raviplaan koostada ainult tegevusluba omav, konkreetset karja teenindav loomaarst.
8. Karja teenindav loomaarst peab diagnoosima karjas esinevad bakternakkused, valima õige antibiootikumi ning välja arvutama korrektsed doosid ja ravikuuri pikkused. Farmer peab täpselt järgima loomaarsti poolt ettekirjutatud raviplani.
9. Enne raviplaanide koostamist tuleb karjas haigus kindlaks teha. Farmer peaks nõustuma loomaarsti poolt ettemääratud diagnoosimise skeemiga ning proovide võtmise ning analüüsiga.
10. Antibiootikumiraviga kaasnevatest keeluaegadest tuleb kinni pidada. Antibiootikumiravi ajal ei tohi loomseid saaduseid inimtoiduks kasutada.
11. Ühele loomale mõeldud ravimeid ei tohi kasutada teiste loomade raviks. Antibiootikumide „laenamine“ teistest farmidest ei ole lubatud.

12. Farmis peab olema võimalik haigestunud loomade eraldamine, mis vähendab nakkuse ülekande riski ning võimaldab paremini haigestunud loomade ravi ja jälgimist.
13. Farmis toimuva antibiootikumiravi üle tuleb pidada arvestust. Kasutatavate ravimite kohta peab farmis olema ravimi informatsioon (pakendi infolehed vms). Ravimite säilitamise ja hoiustamise tingimused peavad vastama nõuetele.
14. Farmerid peavad tegema koostööd farmi teenindava loomaarstiga. Loomaarst peab olema veendunud, et farmeril on oskused looma ravida ning tal on õiged ja ohutud tehnikad.
15. Neli põhiprintsiipi haiguste kontrolliks:

1. Farmi bioturvalisuse tagamine	Uute nakkuste sissetoomise vältimiseks tuleb osta ainult kontrolli läbinud loomi. Nakkuste ülekande vältimiseks peab olema kasutusel karja bioturvalisuse kava.
2. Loomade stressi vähendamine	Stressi olukord alandab loomade vastupanuvõimet ja nad on haigustele vastuvõtlikumad. Stressi võivad põhjustada nii valu, kui ka farmi töökorralduslikud võtted (üleasustus, liigne surve loomadele, oskamatu käsitlemine jne).
3. Farmi hea hügieen ja haldamise tavad	Haiguste tõrje saab alguse heast farmihügieenist, lüpsihügieenist ning sujuvast töökorraldusest.
4. Tasakaalustatud söötmine	Vasikate haiguste vähendamise esmavõte on piisava immuunsuse tagamine ternespiimaga. Söötmissvõtted peavad tagama kõikide toitainete, mineraalide ja vitamiinide kättesaadavuse, et loomade vastupanuvõime haigustele oleks maksimaalne.